

Kommunledningsförvaltningen
Raine Katajamäki
raine.katajamaki@enkoping.se

Kommunstyrelsen

Tillgänglighetsråd, natur- och friluftsråd och pensionärsråd utvärderas

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att:

1. rapporten "Utvärdering av tillgänglighetsråd, natur- och friluftsråd och pensionärsråd", daterat 2023-08-22, läggs till handlingarna.

Ärendet

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige beslöt på sitt sammanträde den 13 juni 2022 genom KF 93 § punkt 2 att kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram beslutsunderlag för att "tillgänglighetsråd, natur- och friluftsråd och pensionärsråd utvärderas."

Kommunfullmäktige tog det ovannämnda beslutet i samband med att fullmäktige behandlade ett ärende gällande den övergripande översynen av kommunens politiska organisation. Ärendet gällande översyn av politisk organisation hade beretts som en kommunfullmäktigeberedning och arbetet resulterade i en slutrapport som presenterades inför kommunfullmäktige (Slutrapport, Fullmäktigeberedning – Översyn av politisk organisation, 2022-05-13, KS2021/718).

Den här av kommunfullmäktige beställda utvärderingen gjordes av kommunledningsförvaltningen men i en mindre skala än vad det var tilltänkt. Orsaken till detta var att kommunledningsförvaltningens förslag i ett annat ärende gällande de permanenta fullmäktigeberedningarna (se KS2022/859) var att dessa fullmäktigeberedningar inte ska tillsättas. Således blev den här utvärderingen inte att handla om vilka uppgifter kunde lyftas bort från rådens arbetsordningar till de tilltänkta permanenta fullmäktigeberedningarna. Istället presenteras i den här utvärderingen slutsatserna från de analyser som de avgående råden gjorde i slutet av sin mandatperiod över sin egen verksamhet och vilka åtgärder kommunstyrelsen möjligen kunde vidta för att förbättra arbetet i sina råd.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet innebär inte några ekonomiska konsekvenser.

Sociala och miljömässiga konsekvenser

Beslutet innebär inte några sociala eller miljömässiga konsekvenser.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, kommunledningsförvaltningen, daterat 2023-08-24.

Rapport, Utvärdering av tillgänglighetsråd, natur- och friluftsråd och pensionärsråd, kommunledningsförvaltningen, daterat 2023-08-22.

Daniel Jansson-Hammargren
Kommundirektör
Enköpings kommun

Åsa Olsson
Kansli och utredningschef
Enköpings kommun

Beslutet skickas till:

Kommunfullmäktige, för kännedom.

Utvärdering av tillgänglighetsråd, natur- och friluftsråd och pensionärsråd

1. Bakgrund

Kommunfullmäktige beslöt på sitt sammanträde den 13 juni 2022 genom KF 93 § punkt 2) att kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram beslutsunderlag för att "tillgänglighetsråd, natur- och friluftsråd och pensionärsråd utvärderas."

Kommunfullmäktige tog det ovannämnda beslutet i samband med att fullmäktige behandlade ett ärende gällande den övergripande översynen av kommunens politiska organisation. Ärendet gällande översyn av politisk organisation hade beretts som en kommunfullmäktigeberedning och arbetet resulterade i en slutrapport som presenterades inför kommunfullmäktige (Slutrapport, Fullmäktigeberedning – Översyn av politisk organisation, 2022-05-13, KS2021/718). I slutrapporten motiverades på följande sätt förslaget att de ovannämnda råden utvärderas:

"De befintliga råden, pensionärs-, tillgänglighets- respektive friluftsrådet samt finska samrådet, har enligt sina arbetsordningar till uppgift att agera remissinstans och vara ett forum för informationsutbyte mellan berörda föreningar. Råden har också uppgiften att kanalisera det engagemang som finns för respektive område. Finska samrådet har ytterligare en uppgift då de ska verka för en positiv utveckling av Enköpings kommun som finskt förvaltningsområde. Dagens hemvist under kommunstyrelsen kan ses över. Det bör utredas, med undantag av det finska samrådet, om och på vilket sätt de geografiskt baserade beredningarna kan säkerställa att de perspektiv som råden idag ska belysa omhändertas i de nya beredningarna."¹.

I och med att kommunledningsförvaltningens förslag gällande de permanenta fullmäktigeberedningarna är att dessa inte ska tillsättas ska denna utredningen således inte fokusera på vilka uppgifter kunde lyftas bort från rådets arbetsordningar. Istället presenteras här slutsatserna från de utvärderingar som de avgående råden gjorde i slutet av sin mandatperiod och vilka åtgärder kommunstyrelsen möjligen kunde vidta för att förbättra arbetet i sina råd.

2. Rådets funktion

2.1 Allmänt

Uppdraget för Enköpings kommunala tillgänglighetsråd (KTR), Enköpings kommunala natur- och friluftslivsråd (KFR) och Enköpings kommunala pensionärsråd (KPR) är reglerade i arbetsordningar som kommunstyrelsen har fastställt. Gemensamt för råden är att de tillhör organisatoriskt under

¹ Slutrapport 2022, s. 11.

kommunstyrelsen och har som huvudsakligt uppdrag att fungera som kommunstyrelsens och nämndernas remissinstans i ärenden som hör till respektive råds ansvarsområde.

Förutom den rådgivande funktionen fungerar råden även som en viktig informationskanal och forum för samråd mellan kommunen och tredje sektorn. Av denna orsak väljer kommunstyrelsen ledamöterna och ersättare i råden efter nomineringar från av kommunens politiska organisation och partipolitiskt obundna intresseorganisationer verksamma i Enköpings kommun.

Rådets mandatperiod sammanfaller med mandatperioden för kommunstyrelsen. Inga protokoll förs över rådets sammanträden utan enbart mötesanteckningar som efter justeringen översänds till de nämnder, bolag eller andra, som direkt berörs av rådets initiativ eller remissvar.

2.2 Initiativrätt

I KPR:s och KTR:s arbetsordningar regleras att det ifrågavarande rådet ska behandla och lämna synpunkter och förslag som kan påverka ärendenas handläggning i aktuella nämnder.

För KFR:s del anges i rådets arbetsordning ytterligare i punkt 1) att:

”KFR får även ta initiativ till ärenden inom nedanstående områden. KFR är ett organ för samråd och ömsesidig information mellan kommunen och företrädare för naturvårds-, kulturvårds- och friluftslivsorganisationer i Enköpings kommun. Med detta menas skötsel och förvaltning av kommunal mark, fysisk planering som på ett påtagligt vis påverkar befintliga naturområden och områden som nyttjas för friluftslivsaktiviteter.

KFR ska verka för att kommunen bedriver en god kultur- och naturvård inom eget markinnehav och tillgängliggör tätortsnära natur. KFR ska även verka för att kommunen ska beakta kulturmiljövärden i förekommande fall.”

2.3 Sekretariat

Av arbetsordningarna för KPR och KTR framgår att kommunledningsförvaltningen ansvarar för rådets tjänstepersonsstöd. Enligt arbetsordningen för KFR ansvarar upplevelseförvaltningen och samhällsbyggnadsförvaltningen gemensamt för rådets tjänstemannastöd.

2.4 Delegeringen av remisser

Till skillnad från KPR och KFR har KTR ett särskilt mandat att delegera funktionen som kommunstyrelsens och nämndernas remissinstans i ett enskilt ärende eller grupper av ärenden till Funktionsrätt Enköping.

3. Sammanfattningen av utvärderingarna

Av utvärderingarna som råden gjorde i slutet av sina mandatperioder kan utskiljas flera gemensamma synpunkter. Den mest centrala punkten handlar om hur rådets spetskompetenser kunde användas mer ändamålsenligt och effektivt. Det är väldigt tydligt att utmaningen är att skapa långsiktighet i rådets arbetsformer och hänvisa ärenden i rätt tid till råden. Detta betyder å ena sidan att ärenden som råden ska arbeta med inte ska vara nästintill färdigt avgjorda när de kommer till råden och å andra sidan att frågorna som behandlas i råden ändå ska vara tillräckligt

konkreta och av rätt storleksklass. Råden ska med andra ord fungera som ett rådgivande organ i kommunens arbete som sker på den strategiska och taktiska nivån istället för den operativa nivån.

Det finns också utrymme till förbättring när det gäller kommunikationen. Dels vill man från råden i god tid veta ärenden som är aktuella inom kommunen och som kan vara av intresse för råden och dels finns det önskemål om att få bättre återkoppling över ärenden som är behandlade i råden. Ett alternativ som har tagits upp som ett förslag är att kommunen kunde utse en särskild samordnare för råden som kunde fungera som en länk mellan kommunen och råden. Därtill har det förts diskussioner om att även representanterna från de partipolitiska obundna intresseorganisationerna kunde ha en aktivare dialog sinsemellan och med sina referensgrupper. Det har alltså kommunicerats ett önskemål om en bättre informationsgång i alla hänseenden. Viktigt att lyfta upp i detta sammanhang är å andra sidan att kritik har också förts över det att rådets sammanträden ibland upplevs som enbart informationsmöten där tiden mest sitter av, där samma ärenden behandlas gång på gång och inga riktiga beslut fattas. Sammantaget kan dessa något kontradiktoriska synpunkterna antas i grund och botten bero på den ovannämnda utmaningen att hänvisa ändamålsenliga ärenden i rätt tid till råden.

För det tredje har det förts diskussioner i råden om att bland annat nomineringsförfarandet av ledamöter och ersättare, sammansättningen av råden och ärendeberedningen kunde ses över.

4. Rekommendationer

Kommunledningsförvaltningen bedömning är att det viktigaste åtgärden skulle vara att utvecklingsåtgärderna skulle i första hand fokusera på de uppdrag som är stadgade i arbetsordningar. Detta betyder att råden i en högre grad och på ett aktivare sätt skulle användas som kommunstyrelsens och nämndernas rådgivande organ. Vissa åtgärder i den här riktning redan är vidtagna från kommunledningsförvaltningen då tjänstepersonerna är påminda om att råden ska aktivare användas som remissinstans. För det andra kunde rådets interna arbete vid behandlingen av remisserna ses över så att råden tillräckligt snabbt kan lämna sina synpunkter i de ärenden som skickats till råden. Frågan är således om råden behöver fastställa sammanträdesdatum inför ett kalenderår istället för att sammanträdas vid behov.

För det andra gällande informationsgången skulle fokus kunna i första hand sättas vid bestämmelserna i de gällande arbetsordningarna där det anges bland annat att rådets ordförande återrapporterar till kommunstyrelsen om rådets verksamhet och möjlighet att fullgöra sitt uppdrag. Härutöver kunde rådets årsplanering i en större omfattning kunna ske utifrån kommunstyrelsens, nämndernas och kommunfullmäktiges årsplaner där det anges de viktigaste uppdragen för varje verksamhetsområde för det kommande året.

De ovannämnda förslagen bedöms på ett snabbt och ett resurseffektivt sätt kunna förtydliga rådets uppdrag och förbättra bristerna i informationsgången. Vad gäller förändringar i nomineringsförfarandet och strukturerna för sammansättningen kunde råden lämna in förslag till kommunstyrelsen där ändringsförslag skulle framgå.

BILAGOR

Utdrag från mötesanteckningar på kommunala tillgänglighetsrådets sammanträde 2022-10-20.

Utdrag från mötesanteckningar på kommunala natur och friluftslivsrådets sammanträde 2022-12-05.

Minnesanteckningar från kommunala pensionärsrådets utvärderingsmöte 2022-11-02.